

En nog was de liefde niet op.

Mensen komen voor van alles in therapie om hulp vragen. Meestal als het al zeer laat is. Maar dat is ook logisch. Je voelt de pijn pas als het pijn doet; je voelt je grenzen pas als je er al overheen bent. Soms echter komt iemand van te voren, omdat hij problemen voorziet en ze wil voorkomen. Dan is het dankbaar werken voor een therapeut. Hoewel, soms hoef ik nauwelijks werk te verzetten. Zoals in het volgende geval.

Een vader verzorgde jarenlang zijn terminaal zieke vrouw en hield haar, ook op haar eigen wens, thuis, totdat ze in zijn armen en die van hun twee zoons overleden was. De zoons waren toen hun moeder uiteindelijk stierf, tieners. Ze waren nog klein toen de lijdensweg begon, maar ze werden vanaf het eerste tot het laatste moment erin betrokken. Niet ermee belast, daar waakte vader voor. Hun wereldje hield hij veilig. Ze moesten niet uit huis naar een opvang, of bij opa en oma. Ze hoefden geen denderende rapporten in moeilijke periodes af te leveren. Ze kregen vers en gezond te eten, elke dag, gekookt door vader. Ze mochten met alles bij hem komen, en ze mochten zelfs ongegeneerd blij zijn en van hun jeugdliefdes en hun leven genieten, ook al leden hun ouders soms nog zo erg. Ze mochten ook lijden, verdriet hebben, crashen zonder dat ze 'kop-op' en 'hou-je-goed' over zich heen kregen. Ze mochten kortom helemaal zijn zoals ze waren. Hun moeder ook, ze was veilig bij haar man, met al haar zorgen en haar pijn. En ze mocht op haar moment en op haar manier vertrekken.

En nog was zijn liefde niet op. Na de dood van zijn vrouw kwam hij na een verrassend korte, maar intense rouwtijd, waarin hij volgens zijn zeggen tot op de bodem was gegaan, een prachtige vrouw tegen. Vonden zijn zoons ook! En ze begonnen, aanvankelijk in bescheiden vorm - om de familie van zijn vrouw zo min mogelijk te kwetsen - aan een liefdesrelatie. Het was november, zijn oudste zoon was net een paar maanden het huis uit, op kamers.

De vragen die de vader aan mij stelde, waren: 'Hoe pak ik dit zo aan dat mijn oudste zich niet achtergesteld voelt? Hoe reageer ik als iets hem teveel wordt? Wat kan ik wel en niet doen waar hij bij is?'

Ik vroeg hem wat hij tot nog toe deed als zijn zoon vertelde dat hij het nog niet aan kon zien als hij en zijn nieuwe vriendin bij voorbeeld kusten. 'Ik zeg dat ik dat begrijp.' antwoordde hij. 'En doe je het dan niet meer?' vroeg ik. 'Jawel,' zei hij 'ik kan moeilijk stoppen met mijn vriendin te kussen als ik haar graag zie, maar ik probeer rekening met mijn zoon te houden.' 'Wat ga je met zijn kamer doen nu je vriendin bij jou intrekt?' 'Zo laten, hij blijft zolang hij geen echte eigen stek heeft altijd welkom bij ons in zijn vertrouwde kamer.' 'En doe je nog weleens iets met je zoon alleen?' vroeg ik. 'Jazeker,' zei hij blij, 'af en toe eens samen gaan eten en als hij dat wil gaat zijn vriendin mee, dan hebben we een hele toffe avond'. 'Hoe vaak gebeurt dat, denk je?', vroeg ik. 'Ach, als het zo uitkomt, spontaan, misschien eens per maand, soms iets meer, soms iets minder. O ja, en ik breng hem ook zo ongeveer eens per week een hele mand vol spulletjes: een pan verse soep, fruit, iets wat ik zelf gekookt heb, een flesje wijn, iets gezelligs. Dan is hij helemaal euforisch.'

Ik wist echt niet meer wat ik daar nog aan toe moest voegen. Dat de man me betaalde was er bijna teveel aan.